

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ostravská univerzita v Ostravě

Pedagogická fakulta

Inkluzivní dimenze primárního a sekundárního vzdělávání ve speciální pedagogice

Martin Kaleja (Ed.)

Ostrava 2014

Vědecká kolektivní monografie byla schválená vědeckou redakcí Pedagogickou fakultou Ostravské univerzity v Ostravě. Je výstupem klíčové aktivity číslo 3 projektu **Podpora terciárního vzdělávání studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Ostravské univerzitě v Ostravě, s registračním číslem OP VK CZ.1.07/2.2.00/29.0006.**

Anotace: Vědecká monografie je kolektivním výzkumným dílem uznávaných odborníků. Přináší klíčové speciálněpedagogické teoreticko-empirické poznatky, věnuje se k otázkám inkluzivního vzdělávání se zřetelným důrazem na předprofesní a profesní přípravu žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Cílovou skupinu žáků a studentů, na kterou se autoři ve svých statích zaměřují, tvoří osoby se specifickými poruchami učení, osoby s tělesným postižením a osoby s mentálním postižením.

Klíčová slova: postižení, žák se speciálními vzdělávacími potřebami, student se speciálními vzdělávacími potřebami, speciální pedagogika, inkluzivní vzdělávání, tělesné postižení, mentální postižení, specifické poruchy učení, pracovní uplatnění, předprofesní příprava, profesní příprava

Editor monografie:

© PhDr. et PhDr. **Martin Kaleja**, Ph.D., Ostravská univerzita v Ostravě

Autoři monografie:

© prof. PhDr. Mgr. **Pavel Mühlpachr**, Ph.D., Univerzita Komenského v Bratislave

© doc. PaedDr. **Miroslava Bartoňová**, Ph.D., Masarykova univerzita

© doc. PaedDr. **Terézia Harčaríková**, Ph.D., Univerzita Komenského v Bratislave

© doc. Mgr. **Eva Zezulková**, Ph.D., Ostravská univerzita v Ostravě

© PhDr. **Petr Adamus**, Ph.D., Ostravská univerzita v Ostravě

© ® Veškerá práva vyhrazena. Tato kniha, ani její části se nemohou reprodukovat bez souhlasu autorů.

ISBN 978-80-7464-692-8

Recenzentky:

prof. PaedDr. Alica Vančová, CSc.

Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta

prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta

Prezentovaná výzkumná zjištění v knize jsou dílčími výstupy níže uvedených výzkumných záměrů:

- **ESF OP VK CZ.1.07/2.2.00/29.0006 Podpora terciárního vzdělávání studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Ostravské univerzitě v Ostravě** (hlavní řešitel: PhDr. et PhDr. Martin Kaleja, Ph.D., spoluřešitelé: doc. Mgr. Eva Zezulková, Ph.D., doc. PaedDr. Terézia Harčaríková, PhD., PhDr. Petr Adamus, Ph.D., prof. PhDr. Mgr. Pavel Mühlpachr, Ph.D., doc. PaedDr. Miroslava Bartoňová, Ph.D.)
- **VEGA: 1/0789/14 Determinanty a odchýlky vývinu detí školského veku so zdravotným postihnutím v oblasti somatopatologickej, psychoedukačnej, komunikačnej a sociálnej** (doc. PaedDr. Terézia Harčaríková, PhD.)

Obsah

Úvod.....	7
1 Paradigma inkluzivního vzdělávání a pracovního uplatnění v sociálních souvislostech	8
1.1 Speciálněpedagogické souvislosti inkluzivního vzdělávání.....	8
1.2 Vzdělávání jako determinanta pracovního uplatnění.....	18
1.3 Pohlaví jako determinanta pracovního uplatnění.....	19
1.4 Ekonomické zabezpečení jako determinanta pracovního uplatnění.....	21
1.5 Bydliště jako determinanta pracovního uplatnění.....	22
1.6 Institucionalizované bydlení jako determinanta pracovního uplatnění.....	24
<i>Literatura</i>	25
2 Profesní orientace u žáků se specifickými poruchami učení – teorie a výzkum	28
2.1 Teoretická východiska.....	28
2.2 Poradenství a volba povolání žáků se specifickými poruchami učení.....	31
2.3 Specifika osobnosti žáků se specifickými poruchami učení ve volbě budoucí profese.....	45
2.4 Žáci se specifickými poruchami učení a jejich profesní dráha.....	48
2.5 Specifické poruchy učení v dospělém věku.....	60
<i>Literatura</i>	63
3 Význam pracovního poradenstva a podporovaného zamestnávania v pracovnej rehabilitácii a sociálnej inklúzii jednotlivcov s telesným postihnutím	68
3.1 Teoretické východiská.....	68
3.2 Profesionné – pracovné poradenstvo v období školskej dochádzky.....	73
3.3 Kroky profesionného poradenstva.....	74
3.4 Diagnostika v období voľby povolania.....	76
3.5 Podporované zamestnávanie.....	84
<i>Literatúra</i>	95

4	Prediktory předprofesní a profesní přípravy žáků s mentálním postižením	103
4.1	Klíčové kompetence	103
4.2	Vzdělávání žáků s mentálním postižením.....	106
4.3	Vybrané faktory negativně ovlivňující předprofesní a profesní přípravu žáků s mentálním postižením.....	116
4.4	Profesní vzdělávání žáků s mentálním postižením.....	125
4.5	Uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce a celoživotní učení ...	129
4.6	Sociální rehabilitace osob s mentálním postižením.....	134
4.7	Kompetence speciálního pedagoga v předprofesní a profesní přípravě osob s mentálním postižením.....	137
	<i>Literatura</i>	149
5	Profesní příprava a možnost pracovního uplatnění osob se středně těžkým mentálním postižením	155
5.1	Význam vzdělávání pro pracovní uplatnění osob se středně těžkým mentálním postižením.....	155
5.2	Edukace žáků se středně těžkým mentálním postižením v rámci předprofesní a profesní přípravy.....	162
5.3	Aktuální problémy profesní přípravy žáků se středně těžkým mentálním postižením.....	171
5.4	Možnosti a problémy pracovního uplatnění osob se středně těžkým mentálním postižením.....	176
5.5	Případová studie	184
	<i>Literatura</i>	188
	Závěr	191
	Summary	192
	Rejstříky	193